

GRAFICA DE CARTE PENTRU COPII ÎN CREAȚIA PICTORULUI BORIS BRÎNZEI ÎN PERIOADA ANILOR 1950-1960

Alexandra OSOBA, Constantin SPÎNU

Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: Among the significant artists in Moldova there is an illustrator called Boris Brinzei, which was the first who shown himself in the book *Graphics for Children* during 1950-1960. In the period under review over 20 books were printed. The artist took part in their artistic solution. First appearances signed by him were mostly monochrome, except the cover. In grafic settlement of editions, artist successfully applies various techniques like watercolor, ink, pencil. The illustrations in children's book made by Boris Brinzei, remain today as works of reference indicating a high professional level of images.

Cuvinte cheie: grafica de carte, ilustrație, acuarelă, tuș, creion

Printre artiștii plastici de importanță din Republica Moldova se numără și graficianul Boris Brînzei care pentru prima dată s-a manifestat în domeniul graficii de carte pentru copii în perioada anilor 1950 – 1960. De atunci numele lui ca plastician și ca redactor artistic este în strânsă legătură cu carte.

În perioada analizată au ieșit de sub tipar mai mult de 20 decărti pentru copii în prezentarea artistică a cărora a luat parte maestrul.

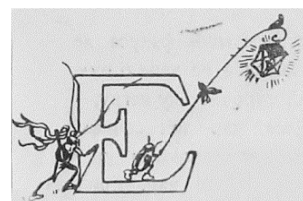
Primele apariții semnate de el erau preponderent monocrome, cu excepția copertei, cum sunt: *Băieții* de Iurii Naghibin ("Școala sovietică", 1958); *Caftan frumos cusut pe dos – Povești norodnice beloruse* ("Cartea moldovenească", 1959), *Călărețul misterios* de Halida Gasilova ("Cartea moldovenească", 1959), ("Școala sovietică", 1959), *Micul vagabond* de James Greenwood ("Școala sovietică", 1957), povestiri umoristice *Să vă spuie moșul* de Ostap Vișnea, ("Cartea moldovenească", 1959), *Șorțul Olguței* de I. Grinberg ("Școala sovietică", 1957), *Emelian Pugaciov* de M. Muratov ("Școala sovietică", 1957), *Vacanța mea* de V. Beșleagă ("Cartea moldovenească", 1959), *Din lumea celor care nu cuvîntă* de Emil Gîrleanu ("Școala sovietică", 1959).

Ilustrațiile în aceste ediții sunt realizate preponderent prin utilizarea liniei în calitate de mijloc esențial de expresie plastică.

În cartea *Băieții* [2] ilustrațiile preced și încheie fiecare povestire fiind plasate înainte de titlu și la sfârșitul textului. Spațiul în aceste imagini se ajunge în urma repartizării compoziționale specifice a componentelor imaginii: figuri umane, obiecte uzuale ș.a., accentuându-se perspectiva tridimensională și volumul obiectelor. Pozele personajelor, mimica fețelor acestora sunt de o valoroasă expresivitate. În aceste ilustrații artistul aplică hașură de diferită consistență, fapt ce înzestrează imaginile cu calități inedite.

Pentru ediția *Vacanța mea* [4] artistul a optat pentru inserarea ilustrațiilor în text, astfel imaginile însoțesc narațiunea verbală, facilitând perceperea informației, înțelegerea subiectului și a caracterelor eroilor povestirii.

Merită deosebită atenție soluționarea estetică a cărții *Din lumea celor care nu cuvîntă* de Emil Gîrleanu [5]. Fiecare istorioară se începe cu o ilustrație amplasată pe pagină separată și fiind utilizate inițiale ornate. Realizarea grafică a coloncifrelor și imaginilor care încheie fiecare povestire este subordonată caracterului stilistic general de orchestrare a imaginilor în întreaga carte fapt ce contribuie la integritatea ediției.

Inițiala din carte *Din lumea celor care nu cuvîntă* [5]

Ilustrația din carte *Vacanța mea* [4]

Ilustrația din carte *Băieții* [2]

În culegerea *Caftan frumos cusut pe dos*[3] întâlnim ilustrații atât pe pagini separate, cât și la început de poveste. Ornamentele florale plasate la sfârșitul fiecărei povești și inițialele realizate în același stil facilitează trecerea continuă de la o poveste la alta și le unește. Maestrul operează cu penița cu tuș și cu creion creînd personaje fantastice și chipuri ale oamenilor simpli din popor, care nimeresc în diferite situații fabuloase. Soluționarea plastică a acestei ediții permite cititorului de a se familiariza cu epoca în cadrul căreia se desfășoară subiectul.

Edițiile *Julio* de E.D'Amicis ("Școala sovietică", 1957), *Lădița lui Ionel* de P.Zadnipru ("Școala sovietică", 1958), *Meleaguri îndepărtate* de Arcadii Gaidar ("Școala sovietică", 1958), *Mowgli* de R.Kipling ("Cartea moldovenească", 1959), *Pisoiul și coteiul* de B.Emelianov ("Școala sovietică", 1958), *Șurubașul albastru* de O. Doncenco ("Școala sovietică", 1958) la fel sunt realizate monocrom.

Cartea *Mowgli*[6] fascinează tînărul cititor cu reprezentarea fidelă a fiarelor sălbatice, viețuitoare ale junglei. Ilustrațiile fiind bogate în nuanțe de gri și fiind plasate pe pagini separate, dezvăluie spiritul liber al lui Mowgli, caracterul nobil al conducătorului haitei de lupi, forța elefantului și a bivolilor, grația panterei, furia tigrlui.

Puternică impresie emoțională oferă și ilustrațiile policrome dedicate cărților autorilor R.Kipling *Micul elefant* ("Școala sovietică", 1958); V.Maiakovski *Ai să vezi pe orice filă ba un leu, ba o cămilă* ("Școala sovietică", 1958), *Poveștile fraților Grimm* ("Cartea moldovenească", 1959), G.Botezatu *Milie-Prislea* ("Cartea moldovenească", 1959), S.Mihalkov *Tomîță* ("Școala sovietică", 1957).

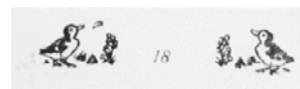
Cu multă bunătațe și umor artistul înfățișează caracterul îndărătnic al personajului principal descris de S. Mihalkov în *Tomîță*[1]. În ediția dată poate fi observată o îmbinare originală a liniilor subțiri de contur al formelor cu tonalitățile fine ale acuarelei.

Aceiași tehnică poate fi urmărită și în ilustrațiile pentru poveștile fraților Grimm *Cei șapte viteji* și *Elza cea isteată*. Aici suprafața ocupată de imagini este redusă pînă la 1/3 din pagina de zaț, însă sunt susținute de inițialele pictate și titlurile poveștilor ornate floral. Aceste imagini armonizează original cu „intonația” textului creînd un tot unitar fapt ce denotă că plasticianul urmărește conținutul textului și tinde ca imaginile să corespundă stilului, epocii și spiritului operei.

Generalizînd conchidem, că activitatea de creație a plasticianului Boris Brînzei în mare măsură a fost orientată spre ilustrarea și redactarea artistică a cărților pentru diverse vârste și totuși menționăm că ilustrațiile pentru cărțile predestinate copiilor au jucat un rol important în creșterea artistică a plasticianului plasîndu-l pe acesta în fruntea confrăților de breaslă în perioada analizată. Ilustrațiile la cărțile pentru copii realizate de către Boris Brînzei rămîn și astăzi ca opere de referință ce denotă nivelul înalt profesionist de realizare artistică a imaginilor.

Bibliografie

1. Mihalkov, S. *Tomîță*. "Școala sovietică", 1957
2. Naghibin, Iurii. *Băeții*. "Școala sovietică", 1958
3. *Caftan frumos cusut pe dos* – Povești norodnice beloruse. "Cartea moldovenească", 1959
4. Beșleagă, V. *Vacanța mea*. "Cartea moldovenească", 1959
5. Gîrleanu, Emil. *Din lumea celor care nu cuvîntă*. "Școala sovietică", 1959
6. Kipling, R. *Mowgli*. "Cartea moldovenească", 1959

Soluționarea coloncifrei din carte *Din lumea celor care nu cuvîntă* [5]

Ilustratia din carte *Caftan frumos cusut pe dos* [3]

Ilustratia din carte *Tomîță* [1]

Ilustratia din carte *Mowgli* [6]